انقلاب اسلامی الگوی متفاوتی از زن ترسیم کرد

دومین نشست از سلسله نشست‌های علمی تبیینی ویژه دهه مبارک فجر با عنوان «انقلاب اسلامی، جایگاه و نقش آفرینی زن» با سخنرانی عاصمه قاسمی، رئیس مرکز امور زنان و خانواده دانشگاه آزاد اسلامی با حضور بیش از ۳۰۰ نفر از اساتید به صورت حضوری و مجازی ۱۴ بهمن ماه توسط مرکز فرهنگی دانشگاهی امام خمینی(ره) و انقلاب اسلامی برگزار شد. قاسمی در این نشست به نقش آفرینی زنان در جریان پیروزی انقلاب اسلامی و پس از آن در چند محور از جمله حضور زنان در تظاهرات‌ها، حضور زنان در زندان‌های ساواک و تحمل انواع شکنجه‌ها، حضور زنان در فعالیت‌ها و جلسات سیاسی و حضور اجتماعی زنان و مقایسه آن با قبل از انقلاب پرداخت. متن ارائه او را در ادامه می‌خوانید.

با مروری تاریخی به وضعیت حضور زنان می‌توان گفت در تاریخ ایران معدود زنان اثرگذار در صحنه سیاست بیشتر به دلیل نسبت‌های خانی و یا طبقات اجتماعی خاص منشا اثر بودند و فعالیت اجتماعی به معنایی که امروز مطرح است وجود نداشته است.

می‌توان گفت زنان در انقلاب مشروطه اولین حضور اجتماعی خود را تجربه کردند. اولین تمرین حضور اجتماعی زنان در سال‌های ۱۲۸۵ در مشروطه مشاهده می‌شود که با اهداف سیاسی ملی و نه اهداف خاص زنان به فعالیت می‌پردازند. زنانی از طیف مذهبی برای مبارزه با استبداد و بیگانگان و دفاع از اسلام به میدان اجتماع می‌آیند. البته در آن دوران زنان روشنفکر هم حضور داشتند. لیکن بعد از انقلاب مشروطه عمده زنان به خانه‌ها برگشتند و تغییری در نقش‌های آنها اتفاق نیفتاد. البته گروه کوچکی از زنان روشنفکر با اهداف متفاوتی در جامعه به فعالیت ادامه دادند.

توجه به زنان در دوران پهلوی‌ها با کشف حجاب در ۱۳۱۴، انقلاب سفید و حق رای زنان و در جریان مدرنیزاسیون از بالا به پایین صورت گرفت. در پهلوی دوم سازمان زنان ایران برای تمرکزگرایی بر روی فعالیت زنان ایجاد شد. تحلیلگران بر این باورند زنان در دوران پهلوی اول و دوم تغییرات ظاهری در حجاب، آموزش و حضور در جامعه برایشان رخ داد ولی این ویترین پرزرق‌وبرقی بود که رژیم راه انداخته بود تا بگوید من توسعه یافته و غربی شده‌ام. بتی فریدان در مصاحبه‌ای از شاه می‌پرسد چرا از آرمان‌های زنان حمایت می‌کنید؟ شاه می‌گوید چون من مترقی‌ام! این مترقی بودن شاه امری تقلیدی برای مدرن شدن و غربی شدن بود بدون توجه به بسترهای فرهنگی و دینی جامعه و بدون توجه و اعتقاد و اصالت به خود زنان. خانم فلاچی در مصاحبه‌ای از شاه نظرش را درباره زنان می‌پرسد. او پاسخی می‌دهد که این نگاه نازل به زن در آن رژیم برجسته می‌شود زمانی‌که می‌گوید: «زنان در زندگی یک مرد فقط وقتی مهمند که زیبا و جوان باشند و زنانگی‌شان را حفظ کنند... شما از نظر قانون مساوی هستید اما از نظر توانمندی نه... شما هیچ چیز بزرگ و فوق‌العاده‌ای عرضه نکرده‌اید؛ هیچ چیز.» اما انقلاب اسلامی صحنه دیگری رقم زد. در انقلاب اسلامی همه زنان می‌آیند. زنان تحصیل‌کرده، اقشار مختلف، باسواد و بی‌سواد و حضور فراگیر زنان در انقلاب اسلامی را مشاهده می‌کنیم. با اینکه اهداف انقلاب، اهداف دینی بود نه جنبش زنانه اما همه زنان آمدند و این تعجب همه ناظران داخلی و خارجی را برمی‌انگیزد.

در می ۱۹۷۸ مصاحبه امام با نشریه لوموند جالب است. از امام در مورد زنان می‌پرسند و پاسخ‌های امام شنیدنی است. امام می‌فرماید: «اسلام هیچ گاه مخالف آزادی زنان نبوده است. برعکس اسلام مخالف آن است که به زن همچون یک شی نگریسته شود... اما رژیم شاه درصدد است تا جلوی آزاد شدن زنان را با انداختن آنها در ورطه بی‌بندباری بگیرد. این رژیم [رژیم پهلوی] آزادی زنان را مانند آزادی مردان گرفته است.»

نگاه امام و جملات امام درباره زنان باعث می‌شود زنان وارد جریان انقلاب شوند. در طیف مذهبی هم برخی نظرات‌شان با امام متفاوت بود. امام فرمود در حوزه زنان یک تحول عجیب اتفاق افتاده است که اگر ما در انقلاب هیچ کاری نمی‌کردیم همین یک امر کافی بود. چرا امام می‌فرمایند تحول عظیم عجیب؟ حضور زنان در تظاهرات که نماد حضور زن در انقلاب بود حضوری شجاعانه بود و زنان در صفوف مقدم انقلاب حضور داشتند. امام می‌فرماید قرآن انسان‌ساز است، زنان انسان‌سازند. اگر زنان نبودند انقلاب پیروز نمی‌شد. اینها جملات امام است. امام می‌فرماید زنان حکومت نظامی را بشکنند حتی اگر همسران و پدران‌شان مانع شوند. امام عاملیت و کنشگری به زن می‌دهد؛ اما در قاب اهداف دینی و هویتی. زنان با ایمان‌شان وارد شدند. پس می‌توانیم نقش‌آفرینی زنان در انقلاب اسلامی را در چند محور بیان کنیم. بحث حضور زنان در تظاهرات‌ها، دوم بحث حضور زنان در زندان و شکنجه شدن آنها. ۱۷ هزار زن شهید و ایثارگر داریم. حضور زنان در فعالیت‌های سیاسی، حضور زنان در فعالیت‌های اجتماعی. زن در دوران پهلوی زن آزاد از قیود خانوادگی و فرهنگی تعریف می‌شد اما چهره زن ایرانی در انقلاب چهره کاملا متفاوتی شد.

الان در جمهوری اسلامی بالای ۶۰ درصد دانشجویان دختر هستند، بالای ۳۰ درصد هیات علمی هستند، در عرصه‌های ورزشی حضور زنان را مشاهده می‌کنیم، حتی در حوزه‌های مدیریتی زنان حضور قابل‌توجهی دارند، با تمام نقدهایی که به این موضوع می‌شود.

آنچه باید بیشتر به آن بپردازیم، تحول و تغییر نگاه به زن است که اهمیت دارد. تغییر نگاه به زن یعنی اصالت دادن به زن. زن انسان‌ساز و مکتب‌ساز است. انقلاب اسلامی موجب شد زنان به عنوان انسان با کرامت و شانیت وارد جامعه شود و هویت زنانه‌اش را حفظ کند. زن باشد، مادر باشد، در اجتماع هم باشد. این خودباوری بعد از انقلاب اتفاق افتاد. مرور تاریخی تطبیقی، تصویر روشن و پرافتخاری از نقش‌آفرینی زنان بعد از انقلاب اسلامی ترسیم می‌کند. انقلاب اسلامی الگوی متفاوتی از زن ترسیم کرد.

چهارشنبه ۱۸ بهمن ۱۴۰۲
شماره ۴۰۷۷
WWW.FDN.IR
FARHIKHTEGANDAILY

قائم‌مقام وزیر میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی:

خودباوری نظام سلطه را وادار به پذیرش ایران توانمند می‌کند

سومین نشست از سلسله نشست‌های علمی- تبیینی دهه مبارک فجر با عنوان آینده‌پژوهی انقلاب اسلامی با سخنرانی علی دارابی، قائم‌مقام وزیر و معاون میراث فرهنگی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی یکشنبه ۱۵ بهمن با حضور ۶۰۰ نفر از اساتید درس اندیشه‌ها و وصایای حضرت امام خمینی(ره) واحدهای دانشگاهی سراسر کشور به‌صورت حضوری و مجازی برگزار شد.

دارابی در این نشست که به همت توسط مرکز فرهنگی دانشگاهی امام خمینی(ره) و انقلاب اسلامی برگزار شد، ضمن گرامیداشت ایام‌الله دهه فجر گفت: «برای بحث پیرامون آینده‌پژوهی انقلاب اسلامی که موضوع این جلسه است نظر شما را معطوف می‌دارم به کتابی که در این خصوص تالیف کرده‌ام، به‌عنوان آینده‌پژوهی انقلاب اسلامی. دغدغه من از تالیف این کتاب ریشه‌ها و علل پیدایش و دستاوردهای انقلاب اسلامی و از آن مهم‌تر چالش‌های فرارو بود. در بهار ۱۳۹۵ هم خدمت رهبر معظم انقلاب رسیدم و ضمن تقدیم کتاب توضیحاتی را به ایشان ارائه کردم. به ایشان عرض کردم که همین الان هم دیر وارد مقوله آینده‌پژوهی شده‌ایم. حرفم این است که در ۴۰ سال آینده از جهان چه چیزی می‌توانیم ترسیم کنیم و نسبت انقلاب اسلامی در این میانه چیست؟ و پس از آن به تشریح تئوری‌ها و نظریه‌پردازی‌ها و همچنین حکمرانی مطلوب در جمهوری اسلامی و اصلاحات ساختاری که باید انجام شود پرداختم.»

وی ادامه داد: «این کتاب حاصل درس‌ها و درسگفتارهایی است که در مقاطع مختلف تحصیل و سوالاتی که مطرح بود طی پنج سال انجام شده است. باید بگویم در آن زمان هم عرض کردم من بیمم بیش از امیدم شده است. برای جابه‌جایی نسلی باید اقدامات موثری انجام دهیم. در نوشتن این کتاب از ۲۰۰ نفر از نخبگان خواستم که پنج ابرچالش پیش‌رو را نام ببرند که نزدیک به ۱۲۰ ابرچالش را در انتهای کتاب آورده‌ام. در این جلسه با توجه به ارتباط موضوع برشی از این کتاب را ارائه خواهم کرد. آینده‌پژوهی مشتمل بر مجموعه تلاش‌هایی است که با استفاده از تجزیه و تحلیل منابع، الگوها و عوامل تغییر یا ثبات، به تجسم آینده‌های بالقوه و برنامه‌ریزی برای آنها می‌پردازد. آینده‌پژوهی منعکس می‌کند چگونه از دل تغییرات یا تغییر نکردن امروز، واقعیت فردا متولد می‌شود. تفاوت آینده‌پژوهی با آینده‌شناسی در نوع نگرش این دو به ساحت آینده است. آینده‌شناسی به معنای پیشگویی و غیب‌گویی است. آینده‌شناسان درصدد شناخت آینده‌اند. آینده‌شناسی با قاطعیت از آینده‌های جزمی و تغییرناپذیر سخن می‌گوید. آینده‌پژوهی که به معنی مطالعات آینده بوده، رشته‌ای علمی است. آینده‌پژوه با استناد به اطلاعات موجود، از چند آینده قطعی، محتمل و ممکن سخن می‌گوید. آینده‌پژوهان چهارگونه آینده را توصیف کرده‌اند؛ آینده‌های ممکن، آینده‌های باورپذیر، آینده‌های محتمل و آینده‌های مرجع یا مطلوب. اهداف بنیادین و راهبردی مطالعه آینده‌پژوهی هم عبارتند از پدید آوردن نگرش سیستماتیک، پذیرش ایده‌ها و خلق آینده بهتر، پرهیز از گام نهادن در محیط‌های ناشناخته، انجام برنامه‌ریزی‌های بلندمدت و کوتاه‌مدت، شناخت مسائل نوظهور و راهکارهای مقابله با آن و تهیه و تنظیم قواعد برای آینده.»

معاون میراث فرهنگی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی تصریح کرد: «اگر بخواهم درخصوص روش‌ها و تکنیک‌های آینده‌پژوهی صحبت کنم باید بگویم روش‌هایی مثل توفان فکری، روش دلفی، تجزیه و تحلیل روند و پیشران‌ها، دیده‌بانی آینده، شبیه‌سازی و بازی، چشم‌اندازسازی، نقشه راه، مدل‌سازی، سناریوپردازی، پس‌نگری، تحلیل تاریخی و ترکیب روش‌ها از این دسته‌اند.

۴ عنصر محوری قوت‌بخش انقلاب اسلامی

دارابی در بخش دیگری از صحبت‌های خود با برشمردن نقاط قوت انقلاب اسلامی گفت: «اول بعد معنوی انقلاب اسلامی است که بنا به گفته میشل فوکو، روحی در جهان بی‌روح است. قوت آن در اندیشه الهی و معنوی او است. انقلاب اسلامی ایران در اوج جنگ ایدئولوژی غرب لیبرال و شرق کمونیست راه سومی و راه جدیدی را طرح کرد که پتانسیل دین و مذهب رهایی‌بخش است و حاکمیت از آن خداست و عالی‌ترین مرتبه انسانی عبودیت است و زمینه‌سازی ظهور. دوم جغرافیای منحصربه‌فرد ایران است. آنچه از نگاه به نقشه جغرافیای سیاسی به‌دست می‌آید، موقعیت مرکزی کشور ایران و محاصره آن با کانون‌های بحران در سه زیر سیستم متلاطم و پرچالش غرب، جنوب و مرکز آسیاست. مناسب‌ترین مدل سیاستگذاری در برابر این کانون‌های بحران و زیرسیستم‌های پرچالش، ایفای نقش فعال و متوازن در آنها و اجتناب از درگیر شدن در یک زیرسیستم خاص است. موقعیت محوری و مرکزی ایران به‌گونه‌ای است که در کانون این زیرسیستم‌ها واقع شده و همزمان به هیچ زیرسیستمی تعلق ندارد. این وضعیت تناقض‌نما موقعیتی منحصربه‌فرد و البته بسیار پیچیده و دشوار را برای کشور رقم زده است. منحصربه‌فرد از این رو که به‌دلیل ظرفیت‌های تاریخی، تمدنی، فرهنگی و ژئوپلیتیک از توانایی ایفای نقش موثر در هر سه زیرسیستم برخوردار است. اما در مقابل به‌دلیل عدم‌توازن در تعامل با این زیرسیستم‌ها و مهم‌تر از آن نبود متحد یا متحدان طبیعی، از نوعی تنهایی استراتژیک از میان دولت‌ها و نه ملت‌های منطقه رنج می‌برد. بنابراین مشابه نقش بریتانیا در اروپای قرن نوزدهم که ایفاگر نقش سنتی متعادل‌کننده بوده، ایران نیز می‌تواند نقش توازن‌بخشی و موازنه‌ساز در سه زیرسیستم غرب، جنوب و مرکز آسیا را ایفا کنند. سومین موضوع ظرفیت الگویی انقلاب اسلامی در جهان و چهارمین عنصر، توانمندی‌هایی که باعث تحول حکومت بعد از انقلاب اسلامی شده است عبارتند از الگوی توسعه انسانی دین‌محور، ثبات سیاسی، مشروعیت سیاسی، ساخت نظام، کارآمدی نسبی و مشارکت سیاسی.»

قائم‌مقام وزیر میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی در ادامه به آسیب‌ها و چالش‌های سیاسی فراروی انقلاب پرداخت و گفت: «تضعیف ولایت فقیه و رهبری، تضعیف اندیشه و روحیه انقلابی، اشاعه جدایی دین از سیاست، تفرقه و اختلاف داخلی، خستگی نیروهای انقلاب، سوءمدیریت مسئولان، تحجر و واپس‌گرایی، رادیکالیسم و افراط‌گرایی و ناکارآمدی نظام سیاسی از جمله چالش‌ها و آسیب‌هاست.» وی در بخش دیگری از سخنرانی خود به آینده جمهوری اسلامی و آینده تحولات رسانه‌ای پرداخت و اضافه کرد: «چهار تحول اساسی در فضای رسانه‌ای رخ داده است. تبدیل مرزهای سخت به مرزهای نرم، تبدیل رابطه یک به چند به رابطه چند به چند، تبدیل مخاطب و دریافت‌کننده به خلق‌کننده و توزیع‌کننده و تبدیل وسایل ارتباط جمعی به وسایل ارتباط متنوع. در جنگ رسانه‌ای و جنگ نرم، رادیو و تلویزیون در خط مقدم است. درخصوص تحولات رسانه‌ای پیش‌روی جهان نیز از مواردی که می‌توانم بگویم نقش رسانه در ساختار قدرت، دیپلماسی رسانه‌ای و دیپلماسی افکار عمومی، رسانه‌ها در تقابل با حکومت‌ها، تحولات فنی، تحولات رسانه، مخاطب‌شناسی، ظهور رسانه‌های جدید و سطح دسترسی است. همچنین مهم‌ترین تحولات رسانه‌ای پیش‌روی جمهوری اسلامی هم هندسه قدرت و نقش رسانه‌ها از جمله سازمان صداوسیما با تولید محصولات فرهنگی مقاومت، تحولات حقوقی و قانونی دسترسی به فضای مجازی، تلفن‌های هوشمند، مخاطب‌شناسی و دشواری‌های آن، ماهواره‌ها، سطح دسترسی در همه‌جا، تولیدات جهانی و حضور رسانه در سطح جهانی جهت جلوگیری از ایران‌هراسی و شبکه‌های نوین رسانه‌ای و مجازی به مثابه ابر رسانه است.»

رسانه نقش مهمی در انتقال مفاهیم انقلاب به نسل‌های جوان دارد

دارابی درباره ظرفیت‌های فرهنگی- اجتماعی فراروی انقلاب اسلامی هم گفت: «نمادها و میراث فرهنگی، فلسفه و ادبیات و علوم انسانی، صنایع‌دستی، جاذبه‌های طبیعی و گردشگری، ابنیه و اماکن تاریخی- مذهبی، فرهنگ‌های محلی اقوام ایرانی، هنر ایرانی اعم از ادبیات و شعر فارسی، معماری ایرانی و خوراک ایرانی، موسیقی سنتی و جشن‌های ملی از جمله نوروز و شب یلدا و گاه‌شماری خورشیدی و اعیاد مذهبی از این ظرفیت‌هاست. از ویژگی‌های فضای مجازی هم در اینجا خواهم گفت. اول جهانی و فرامرز بودن، دوم دستیابی آسان به آخرین اطلاعات، سوم تنوع و تکثر و تعدد، چهارم قابل کنترل نبودن، پنجم آزادی ارتباطات و تبادل اطلاعات، ششم تعاملی و دوسویه بودن، هفتم ایجاد تعلق و مالکیت شخصی، هشتم هر فرد به مثابه یک رسانه و سپس نهم عمومیت داشتن و فراگیری، دهم زبان مشترک کل مردم جهان، یازدهم جذابیت و کاربری‌های مختلف آن و در آخر دوازدهم مقابله با انحصار و ایجاد عدالت رسانه‌ای از مهم‌ترین ویژگی‌های فضای مجازی بوده و به این سبب است که فضای رسانه‌ای رسانه‌های مکتوب به خاطر عللی ازجمله شوک فضای مجازی، هزینه بالای چاپ، سرعت پایین انتقال اطلاعات، نداشتن صرفه اقتصادی، حجیم بودن، پایین بودن نرخ سرانه مطالعه، عدم‌استقلال، محافظه‌کاری شدید و دیگر دلایل درحال کمرنگ شدن است. از این جهت اینجا به رسانه‌ها تاکید کردم؛ چراکه رسانه نقش بسیار مهمی در انتقال مفاهیم انقلاب به مردم و نسل‌های جوان دارد. رسانه باید از پرداختن به مسائل غیرواقعی پرهیز کند تا با گفتن حقایق اثرگذاری‌اش روی مخاطب حفظ شود.»

وی در بخش دیگری از صحبت‌هایش به چالش‌های اقتصادی فراروی انقلاب اسلامی پرداخت و از مهم‌ترین این چالش‌ها به موارد زیر اشاره کرد: «تحریم و شرطی شدن اقتصاد، کمرنگ بودن شفافیت اقتصادی، رانتیریسم و وابستگی شدید کشور به اقتصاد تک‌محصولی و درآمد برون‌زای نفت، نظام بودجه‌ریزی معیوب، آشفتگی مالی نظام بانکی، شکاف طبقاتی گسترده، توزیع ناعادلانه درآمد و دورهای باطل فقر، نرخ مشارکت اقتصادی پایین و بیکاری تحصیلکرده‌ها، بی‌ثباتی فضای کسب‌وکار و افزایش نااطمینانی و ریسک تولید و در آخر بحران آب و تخریب محیط زیست.»

کارکردهای انقلاب ترسیم‌کننده دورنمایی آرمانی برای آینده است

این استاد دانشگاه در ادامه به برخی دستاوردهای انقلاب اسلامی در عرصه‌های سیاسی، نظامی، اقتصادی، کشاورزی، بهداشت و سلامت و علمی و فناوری، معنوی و فرهنگی و حوزه ارتباطات و رسانه پرداخت و گفت: «یک نگاه مقایسه‌ای به نتایج و کارکردهای انقلاب اسلامی در صحنه عمل نسبت به دوره قبل از انقلاب و کشورهای هم‌تراز، از یک طرف گویای تغییرات بزرگ و غیرقابل انکار و خیره‌کننده ناشی از انقلاب در سال‌های گذشته و از طرف دیگر ترسیم‌کننده دورنمایی ایده‌آل و آرمانی برای آینده است.»

به‌عنوان نمونه مهم‌ترین دستاورد سیاسی داخلی انقلاب، ساقط کردن نظام شاهنشاهی و تشکیل نظام جمهوری اسلامی بر مبنای آرمان این انقلاب یعنی برقراری نظام مردم‌سالاری دینی با رای بیش از ۹۸ درصد ملت بوده است. استقلال از قدرت‌های بیگانه و در نتیجه تغییر در جهت‌گیری‌های سیاست خارجی و تداوم آن تا به امروز، برگزاری انتخابات و حضور مردم در صحنه‌های مختلف از اهم این دستاوردهاست. همچنین در صحنه سیاست بین‌الملل هم، انقلاب از یک طرف استقلال از سلطه جویان خارجی را به ارمغان آورد و از طرف دیگر بازتاب‌های گسترده‌ای در مسائل مختلف بر جای گذاشت. برخلاف نظام پهلوی که بالوایحی از جمله کاپیتولاسیون و... در خدمت منافع بیگانگان بود، انقلاب اسلامی مبارزه با نظم سلطه‌گرانه حاکم بر جهان را سرلوحه اهداف خارجی خود قرار داد و به یگانه منادی صادق مبارزه با آن تبدیل شده است. اگر چند نمونه را بخواهم نام ببرم می‌توانم بازتاب انقلاب اسلامی بر نظریه‌های سیاسی از جمله تبدیل نسل سوم نظریه‌های انقلاب به نسل چهارم، بازتاب انقلاب اسلامی بر مسائل راهبردی قدرت‌های بزرگ و تضعیف و نهایتا فروپاشی نظام دوقطبی، بازتاب انقلاب اسلامی بر حرکت‌های رهایی‌بخش که نمونه‌های آن را در کشورهای مختلف می‌بینیم و نیز بازتاب انقلاب اسلامی بر مجموعه‌ای از مسائل دیگر مانند سازمان‌های بین‌المللی، چهره جوامع، احزاب و نخبگان سیاسی در جهان و... نیز آشکار است. در عرصه‌های نظامی هم ایران همواره رشد و پیشرفت همه‌جانبه‌ای را در فناوری‌های نظامی تجربه کرده است. ساخت سلاح‌هایی نظیر انواع هواپیما و جت‌های جنگنده مافوق صوت و رادار گریز و آموزشی، خودکفایی در تولید و ساخت هواپیماهای بدون سرنشین مدرن، ساخت انواع بالگرد، ساخت و تولید انواع موشک‌های بالستیک، رادار، پرتاب چندین ماهواره با سرنشین و بدون سرنشین به فضا، ساخت زیردریایی، ساخت و تعمیر انواع ناو و ناوچه و ناوشکن و هاورگرافت، انواع زره‌پوش و تانک و صنایع مخابراتی و... و صدور برخی از این محصولات به برخی کشورهای جهان از دیگر دستاوردهای صنایع نظامی محسوب می‌شوند. در مباحث اقتصادی هم رشد بخش‌های مختلف اقتصادی قابل ملاحظه بوده است. ایجاد زیرساخت‌های اقتصادی از جمله سدسازی و مهار آب (رتبه سوم دنیا)، تولید فولاد، تولید سیمان، تولید برق (به‌گونه‌ای که صادرات داریم)، گازرسانی و برق‌رسانی، راه‌آهن و بزرگراه‌ها، شهرسازی و شهرک‌سازی و توسعه زیربناها و امکانات شهری، جهش صادراتی، جذب سرمایه خارجی، بسط و توسعه فعالیت‌های عمرانی و رفاهی در سطح روستاها از قبیل تاسیس خانه بهداشت، ساخت راه، حمام بهداشتی و تاسیس مدارس تا سطح دبیرستان، تقویت امکانات زیست شهری، تقویت زیربناهای توسعه مانند تربیت نیروی انسانی ماهر، توسعه تحصیلات تکمیلی و... از دیگر دستاوردهای ارزشمند انقلاب اسلامی است. به‌طور کلی برخلاف تحمیل جنگ و خسارت‌های عظیم ناشی از آن و نیز دوبرابر شدن جمعیت در سال‌های پس از پیروزی انقلاب اسلامی علاوه‌بر خودکفایی در بسیاری از بخش‌ها و نیز تامین نیروی انسانی ماهر، درآمد سرانه افزایش یافته و ضریب جینی که نشان‌دهنده توزیع درآمدهاست رشد بالایی را تجربه کرده است.

در بخش کشاورزی هم پس از اینکه با اجرای طرح آمریکایی اصلاحات ارضی سرانجام کشور به واردکننده گندم و دیگر محصولات استراتژیک تبدیل شد، باز با تاکیدات امامین انقلاب اگر چه هنوز هم کمبودهایی داریم ولی رشد قابل ملاحظه‌ای را شاهد بوده‌ایم. همچنین توسعه سطح زمین‌های زیر پوشش آبیاری با احداث سدها و مکانیزاسیون کشاورزی و زیرساخت‌ها مانند سیلوها، موجب بهره‌وری بهتر شده است. در بخش بهداشت و سلامت هم دستاوردهای درخشانی داشته‌ایم تا آنجا که سازمان بهداشت جهانی همواره ایران را در زمره موفق‌ترین کشورها در زمینه بهداشت و سلامت اعلام کرده است. کسب رتبه نخست تولید دارو در سطح خاورمیانه، تولید ۹۷ درصد از داروهای مورد نیاز و صادرات دارو از جمله داروهای بیوتکنولوژی، خودکفایی در ساخت واکسن، ریشه‌کنی فلج اطفال و سایر بیماری‌های فراگیر، پوشش واکسیناسیون از ۳۰ درصد به ۱۰۰ درصد، افزایش تعداد بیمارستان‌ها و درنهایت افزایش امید به زندگی به ۷۵ سال و کاهش مرگ‌ومیر کودکان زیر یک سال و مادران باردار از دیگر دستاوردهای علمی در شاخه پزشکی محسوب می‌شود. افزایش تعداد پزشکان و رفع کامل نیاز کشور به جذب پزشک خارجی و همچنین تغییر و تبدیل کشور به قطب منطقه‌ای توریسم سلامت و پذیرش و درمان بیماران خارجی و... هم از دیگر این دستاوردهای بی‌شمار است.

در حوزه علمی - فناوری هم درحالی‌که قبل از انقلاب اسلامی ۶۸ درصد بزرگسالان کشور بی‌سواد بودند و کمتر از ۴۰ درصد کودکان می‌توانستند به دبستان بروند، امروزه رقم باسوادی کشور به عدد ۱۰۰ درصد نزدیک شده است و تعداد دانشجویان کشور از ۱۴۵هزار نفر در سال ۵۷ به بیش از چهار و نیم میلیون نفر رسیده است. همچنین تعداد دانشگاه‌ها و مراکز تولید علم، مقالات isi و نیروهای متخصص به هیچ عنوان قابل مقایسه نیست. در دستاوردهای معنوی و فرهنگی هم بصیرت‌افزایی و ارتقای معنویت در کشور یکی از بزرگ‌ترین و مهم‌ترین دستاوردهای انقلاب اسلامی به شمار می‌رود. در حوزه فرهنگی هم امروز سینمای ایران در بین ده سینمای برتر دنیا قرار دارد. در صنعت دوبلاژ جزء سه کشور اول، در صنعت چاپ و نشر رونق چشمگیری داشته‌ایم و تعداد مطبوعات و روزنامه‌های ایران با احتساب نشریات استانی بالغ بر پنج هزار می‌باشد. در حوزه ارتباطات و رسانه هم تحولات چشمگیر و حیرت‌انگیزی صورت گرفته است. افزایش شبکه‌های استانی به ۲۰ شبکه، برخورداری تمام مراکز استان‌ها از رادیو تلویزیون ۲۴ ساعته، افزایش شبکه‌های رادیویی سراسری به ۲۴ شبکه، افزایش شبکه‌های برون‌مرزی به ۱۲ شبکه با زبان‌های بین‌المللی و خارجی، صدور خدمات فنی و مهندسی و الکترونیکی و مخابراتی و... برخی از این دستاوردهاست.

هندسه قدرت در جمهوری اسلامی با رویکرد آینده‌پژوهی

علی دارابی در بخش پایانی صحبت‌های خود پنج پیشران مهم تاثیرگذار بر آینده را توسعه فناوری، جهانی شدن، تغییرات اجتماعی در راستای به وجود آمدن مدیران خلاق و باهوش، تمایلات اجتماعی در جهت ارتباطات مجازی جایگزین ارتباطات عاطفی و انسانی و توسعه استفاده از سوخت‌های فسیلی برشمرد.

او هندسه قدرت در جمهوری اسلامی با رویکرد آینده‌پژوهی را چنین عنوان کرد: «تعریف صحیح از انقلاب اسلامی تعریف صحیح از انقلاب اسلامی و انتقال آن به دیگران، اجماع نخبگان و مسئولان کشور درمورد مسائل کشور، اصلاح قانون اساسی، نظام دومجلسی و پاسخگو بودن مسئولان، مبارزه با فساد در تمام ابعاد سیاسی-اداری-مالی، ریزش نیروهای انقلابی که خطر است و باید همدلی زیاد شود. کاهش دشمنان و افزایش دوستان در سطح جهان، جلوگیری از فرار مغزها که سرمایه اجتماعی هستند، حکمرانی خوب در زمینه‌های مشارکت مردم، حاکمیت قانون، شفافیت سیاسی، اقتصادی و اطلاعات، پاسخگویی، وفاق عمومی، عدالت، اثربخشی و کارایی و مسئولیت‌پذیری، همچنین برای سالم‌سازی محیط اجتماعی دو راهکار قانون و اخلاق است. مثلث خانواده و آموزش‌وپرورش و صداوسیما افزایش اخلاقیات است و درنهایت ستون‌های انقلاب اسلامی که باید در آینده با صلابت محفوظ بماند.»

امکان فراگیرشدن الگوی انقلاب اسلامی در منطقه آشکارتر شده است

در پایان جلسه حبیب‌الله گل‌محمدی، رئیس مرکز فرهنگی دانشگاهی امام خمینی(ره) و انقلاب اسلامی ضمن جمع‌بندی بحث گفت: «مرکز فرهنگی دانشگاهی امام خمینی(ره) و انقلاب اسلامی دانشگاه آزاد اسلامی با یک رویکرد جدید برنامه‌هایش را برای تبیین ماهیت اصیل انقلاب اسلامی در پیش گرفته و گفتمان انقلاب اسلامی بحثی است که به‌خوبی در جامعه تبیین نشده است که ما این امر خطیر را از اساتید شروع کرده‌ایم؛ چراکه اگر این مسائل حل شود خیلی از مسائل و مشکلات جامعه ما حل خواهد شد.» گل‌محمدی در جمع‌بندی مباحث میهمان برنامه گفت: «آینده‌پژوهی پیش‌بینی آینده نیست بلکه امکان‌سنجی احتمال اتفاق یک پدیده در آینده است. نکته دوم اینکه تاریخ انقلاب‌های جهان نشان داده است که بعد از دهه چهارم و پنجم انقلاب‌ها، حکمرانی انقلابی به درجه‌ای از عقلانیت هوشمند می‌رسد. نکته سوم امکان فراگیر شدن الگوی انقلاب اسلامی در منطقه آشکارتر شده است. چهارم اینکه الگوی مقاومت یا امپراتوری مقاومت برگرفته از انقلاب اسلامی نظام سلطه را به چالش‌های جدید کشانده است. پنجمین نکته اینکه انقلاب اسلامی در روند زمان با محیط ژئوپلیتیک منطقه و جهان سازگارتر می‌شود و این فرآیند انقلاب اسلامی تاکنون این استحکام را ایجاد کرده است. نکته ششم بر این تاکید دارد که روند قدرت‌یابی و خودباوری انقلاب اسلامی درنهایت نظام سلطه را وادار به پذیرش ایران توانمند به‌عنوان یک قدرت منطقه‌ای و جهانی می‌کنند. مانند پذیرش چین به‌عنوان یک ابرقدرت بعد از دهه‌ها توسط ایالات‌متحده. نکته هفتم تضاد تمدنی انقلاب اسلامی و غرب در هر شرایطی در آینده ادامه می‌یابد. اما نکته دیگر چالش‌های اقتصادی است که جامعه ما دچار یک بحران انباشته‌شده است و حل این مساله نیازمند آینده‌پژوهی اقتصادی است. البته ارجاع این بحث به تجزیه، تحلیل و تبیین زوایای کلیدی رهنمودهای مقام معظم رهبری در دیدار اخیر با صنعتگران و دولتمردان نیازمند بود که ان‌شاءالله پیرو همین بحث‌ها مرکز فرهنگی دانشگاهی امام خمینی(ره) و انقلاب اسلامی میزگردی در این راستا تشکیل خواهد داد و تبیین این اندیشه استراتژیک رهبر فرزانه انقلاب اسلامی می‌تواند خیلی از گره‌هایی که امروز در اقتصاد ایجاد شده را باز کند تا دولت تصدی‌گری را بردارد و آن را به مردم، صنعتگران و بخش خصوصی واگذار کند و اصل ۴۴ قانون اساسی را به‌خوبی اجرا کند که عدم تمکین به قانون اساسی و فرمایشات امامین انقلاب موجب این مشکلات شده است. ان‌شاءالله با روشنگری و تبیین‌گری این مسائل به‌زودی حل خواهد شد و اینها تبدیل به فرصت‌های ارزشمندی خواهد شد.»

وی ادامه داد: «براساس دیدگاه دکتر دارابی اصلاحات در قانون اساسی و دومجلسی شدن ضروری ست، اما بنده معتقدم اگر قانون اساسی فعلی به‌خوبی اجرایی شود نیازی به دومجلسی نیست. چنانچه نظارت کافی بر مجلس برای انجام وظایفی را که قانون اساسی به عهده‌اش گذاشته اعمال شود خیلی از مسائل حل خواهد شد. ایشان فرمودند انقلاب اسلامی با رویش‌های خود در هر دهه خودش را به‌روزرسانی کرده است و فرق انقلاب اسلامی این است که پلیدی‌ها را از خودش دور می‌کند و رویش‌های جدید متولد می‌شود. همان‌طور که رهبر کبیر انقلاب اسلامی امام خمینی عزیز فرمودند که سربازان واقعی انقلاب اسلامی در گهواره‌ها هستند و متولد خواهند شد.»

وی با تشریح ادامه برنامه‌های دهه فجر انقلاب اسلامی افزود: «انقلاب اسلامی با اتکا به مردم بیش از پیش پویاتر خواهد شد و این مردم هستند که ستون‌های انقلاب را تشکیل داده‌اند و اگر شبکه‌های مردمی شکل بگیرد نهادسازی‌ها هم به‌خوبی انجام وظیفه خواهند کرد. خلأ جامعه ما شبکه‌سازی مردمی است. اگر شبکه‌سازی مردمی نشود نهادها دچار فساد خواهند شد که ان‌شاءالله شبکه‌سازی درست با مشارکت مردم اجرا شود.»